

Innovació i coneixement a Catalunya. L'agenda 2013-2020

Miquel Martí, President de FemCAT

FemCAT és una fundació privada que agrupa empresaris i directius catalans que volen contribuir a fer de Catalunya un dels països més avançats del món. L'any 2004 es va redactar el manifest de la fundació, que fixa quatre eixos de treball: Millorar la nostra capacitat emprenedora i d'innovació, Vetllar per la millora de la competitivitat del nostre país, Assegurar la cohesió social de Catalunya i Projectar Catalunya al món.

En aquests anys FemCAT ha anat desenvolupant diversos programes per tal d'avançar en aquests eixos de treball, tot emprant el temps i el saber fer dels seus membres. La innovació i el coneixement estan presents en la majoria de les actuacions realitzades. Com a empresaris, tenim poc a dir de les polítiques públiques, si no és en relació a tot allò que afecta directament a les empreses. Estem amatents a la feina que la Generalitat de Catalunya fa per consensuar polítiques tan importants com la innovació i en algunes ocasions hem tingut l'oportunitat de contribuir a posar la llavor d'iniciatives que potencien la relació i coneixement i empresa i la captació de talent, com va ser el cas de la participació en la fundació de la Barcelona Graduate School of Economics.

Per FemCAT, l'eina més important a l'hora d'analitzar, comprendre i aportar suggeriments útils per al nostre país són els nostres viatges de benchmarking. Aquest any 2013 n'hem dut a terme un a Baviera, una de les regions més riques i amb un ecosistema industrial més potent a Alemanya. Analitzant els factors de la seva competitivitat industrial hem vist que el sistema públic de recerca i innovació és un dels elements que alimenta positivament les empreses. D'aquesta observació i la comparació amb el funcionament del sistema a Catalunya n'hem tret algunes conclusions.

El sistema alemany de recerca i innovació disposa de diverses xarxes d'instituts de recerca. Mentre que els instituts Max Planck o la xarxa Helmholtz s'orienten a la recerca bàsica, els instituts Fraunhofer i l'AIF pretenen ser els socis de les empreses per a la innovació. Cadascuna d'aquestes xarxes rep un finançament públic "basal", que poden administrar amb llibertat, i aconseguix finançament, públic i privat, a través de la participació en convocatòries competitives i els encàrrecs directes d'empreses i institucions. Es tracta d'un sistema endreçat, transparent i amb mecanismes de finançament que segueixen indicadors i objectius, que en cada xarxa s'adapten a la vocació (recerca o innovació) del conjunt. Una altra característica important és la seva obertura: els instituts Fraunhofer, que es presenten com a socis de les empreses per a la innovació, busquen una total permeabilitat dels seus treballadors amb les empreses, promovent que els investigadors que participen en els projectes siguin contractats per aquestes. Alhora, els responsables dels seus grups de treball estan en contacte constant amb les empreses, escoltant els seus reptes de negoci i de creixement.

El sistema de R+D a Catalunya disposa d'institucions potents en un nombre important de disciplines. La despesa pública representa el 0,72% del PIB (contra el 0,84% a Alemanya), i els investigadors qualificats es xifren en 16.000. Hi ha centres d'investigació de primera línia mundial, però el conjunt del sistema té una estructura institucional complexa. La xarxa CERCA, que agrupa els centres de recerca "bàsica", agrupa 47 instituts. La xarxa TECNIO, més propera a la innovació i les empreses, inclou 6 Centres Tecnològics Avançats, 13 Centres Tecnològics i 80 Centres de Suport a la Innovació Tecnològica. A banda d'això, a Catalunya hi ha 28 centres

del CSIC i la important xarxa de recerca universitària, dins la que s'inclouen alguns dels centres TECNIO i CERCA. La dependència institucional de tots aquests centres és difosa. Creiem que cal avançar en la coordinació dels Departaments d'Economia i Coneixement amb Empresa i Ocupació al respecte. Creiem també que les passes que s'han fet en la racionalització del sistema són molt importants: en destaquem la institució CERCA, amb un paper de coordinació, i el programa SUMA, que s'està centrant en la consolidació i fusió de diversos centres de recerca. Som optimistes respecte a la feina que s'està fent per endreçar el sistema, i creiem que pot ajudar a treure un millor profit dels centres excel·lents dels que disposem. Aquesta racionalització exigirà delimitar els àmbits i les exigències de la recerca bàsica i aplicada, reflexionar sobre els models de governança institucional, facilitar la transferència de recerca i desenvolupament a l'empresa, fomentar la cooperació i la integració dels instituts d'investigació i avançar cap a una assignació de recursos basada parcialment en criteris de competència i utilitat social.

Aquests són únicament alguns punts de millora que hem observat per comparació entre els sistemes alemany i català. Considerem que, més enllà del model triat, és molt important que els màxims responsables del nostre govern siguin conscients de la rellevància que aquests temes tenen per a la configuració del nostre futur com a país. Ja hi ha molta, i bona, feina feta, però malgrat la crisi que vivim cal ser persistent i no defallir en el camí de la innovació i la recerca. Així ho van fer països com Finlàndia – on es va dur a terme el primer viatge de benchmarking de FemCAT – i van poder obtenir resultats notables d'aquest esforç.